

# **KAMU GÜVENLİĞİNDE YENİ PARADİGMALAR**

**Hibrit Savaş, Asimetrik Savaş, Vekâlet Savaşı  
İstihbarat ve Terörle Mücadele**

**Doç. Dr. Hasan Alpay KARASOY**

2. Basım

2022

**as atlas**  
akademi

# KAMU GÜVENLİĞİNDE YENİ PARADİGMALAR

## Hibrit Savaş, Asimetrik Savaş, Vekâlet Savaşı İstihbarat ve Terörle Mücadele

ISBN: 978-625-8101-24-9

© 2. Basım, Eylül 2022

© Copyright 2022, ATLAS AKADEMİ

Bu baskının bütün hakları Atlas Akademi'ye aittir.  
Yayınevinin yazılı izni olmaksızın kitabın tümünün veya bir kısmının elektronik, mekânîk ya da fotokopi yoluyla basımı, yayımı, çoğaltımı ve dağıtımı yapılamaz.

SERTİFİKA NO: 49704

Kapak & Dizgi  
Atlas Akademi

Baskı & Cilt

Bulut Dijital

48120

### KÜTÜPHANE BİLGİ KARTI

---

KARASOY, Hasan Alpay  
Kamu Güvenliği, Hibrit Savaş, Asimetrik Savaş, Vekâlet Savaşı,  
İstihbarat, Terörle Mücadele

---



Akademi Mah. Yeni İstanbul Cad.  
No: 22 Selçuklu / KONYA  
Tel: 0332 241 30 59

*Kıymetli Mehmet BÜYÜKÇİFTCI'ye sevgi ve saygılarımla*



## Önsöz

Savaş kavramının tarihi insanlık tarihi kadar eskidir denilebilir. Bu ölçüde kadim geçmişi olan bu kavram, aradan geçen zaman içerisinde dönemin şartlarına göre şekillenmiştir. Ancak, insanlık tarihindeki en önemli kırılma noktalarından bir tanesi olarak kabul edilebilecek Sanayi Devrimi ile savaş, o zamana kadarki şekillenmesinden daha farklı bir boyuta evrilmiştir.

Birinci Dünya Savaşı'nın hemen öncesinde Avrupa'ya bakıldığı zaman, Sanayi Devrimi'nin kıtayı oldukça değiştirdiği görülecektir. Kitle üretimi ve elektriğin yaygınlaşması ile fabrikalar gece gündüz çalışır hale gelmiş, artan demiryolu kullanımı sayesinde nakliye daha geniş ölçülerde ve daha hızlı yapılabilmiş, kısaca makine çağı toplumun yapısını ve işleyişini değiştirmiştir. 1914'e gelindiğinde ise makine çağı, insan çatışmasının doğasını değiştirmeye başlamıştır.

Makine çağının insan çatışmasının doğası üzerindeki etkisi şu rakamlar ile daha net anlaşılacaktır: Birinci Dünya Savaşı'nda yaklaşık bir milyar top mermisi, bir milyon makineli tüfek ve elli milyar kurşun kullanılmış; 65 milyon asker görev yapmış ve günde yaklaşık altı bin kayıp verilmiştir.<sup>1</sup> Bu rakamlar daha önce yaşanan savaşlarda görülmemiş rakamlardı. Savaş sadece karada (veya kısmen denizde) gerçekleşmekten çıkmış, uçaklar ile birlikte havada da gerçekleşmeye başlamıştı. Savaş uçağı, kimyasal gaz, gaz maskesi, tank, makineli tüfek ve telsiz haberleşmesi ilk defa bir savaşta kullanılmıştı. Makine çağının bu yenilikleri, İkinci Dünya Savaşı ile birlikte daha yaygın ve sık olarak kullanılmıştır.

İkinci Dünya Savaşı'nın ardından ortaya çıkan nükleer çatışma tehdidi, bu çatışmanın potansiyel adayları olan ABD ve SSCB'yi daha temkinli olmaya itmiş, ancak aradaki güç mücadelesini sonlandırmamıştır. Her iki taraf da birbirinin çıkarını baltalamak amacıyla kendi ideolojisine muhalif topraklarda farklı türde çatışmalar (örneğin vekâlet savaşı) yürütmüş, mevcut çatışmalara perde arkasından destek vermiş veya bazı durumlarda doğrudan müdahalede bulunmuştur.

---

<sup>1</sup> Birinci Dünya Savaşı ile ilgili bu ve benzeri istatistikler için "Sayılarla Birinci Dünya Savaşı" adlı belgesel serisinin "Savaşa Doğru" başlıklı birinci bölümüne bakılabilir.

Yirminci yüzyılın sonlarına gelinirken, insanlık tarihindeki bir diğer önemli kırılma noktası gerçekleşmiş, bilgi iletişim teknolojileri yaygınlık kazanmış ve internet dünya genelinde yaygınlaşmaya başlamıştır. Kara, hava, deniz ve hatta uzaydan sonra insanın var olabildiği farklı bir boyut olan sanal dünya, bu dünyaya özgü mücadele yöntemlerini de beraberinde getirmiş ve adına “siber savaş, siber terör” denilecek yeni bir mücadele türü ortaya çıkarmıştır.

Yirminci yüzyıla bakıldığında makine çağının sadece savaş olgusunu değiştirmede, bir diğer güvenlik tehdidi olan “terör” olgusunu da hem eylem hem de bu eylemin kapsamı açısından önemli ölçüde değiştirdiği görülecektir. 11 Eylül 2001’de gerçekleşen ve sadece ABD’yi değil tüm dünyayı etkileyen terör saldırıları, savaş, güvenlik, terör, istihbarat, dünya düzeni ve uluslararası ilişkiler gibi birçok alanda yeni bir dönemin başlangıcı olmuştur. Makine çağı ve ardından gelen bilgi iletişim teknolojilerinin hakim olduğu bilgi çağında, söz konusu tehditleri öngörebilmenin, daha kısa bir ifadeyle “istihbaratın” önemi de daha net anlaşılmıştır.

Buraya kadar genel olarak ifade edilen “savaş, terör ve istihbarat” şeklindeki üçlü sacayağının üzerine ortak bir kavram yerleştirilmek istense, bu kavram “kamu güvenliği” olacaktır denilebilir. Çünkü savaş ve terör kavramları, kamu güvenliğine yönelik en kadim tehditlerdir. İstihbarat ise, Sun Tzu’nun yazılarından bugüne bir çatışmada üstünlük sağlayabilmenin en önemli unsurları arasında sayılmıştır.

Bu kitap, sözü edilen üçlü sacayağının üzerindeki “kamu güvenliği” kavramını merkeze alarak, bir tarafta kamu güvenliğine yönelik kadim tehditlerden olan savaş ve terör kavramlarının geçirdiği evrimi; diğer tarafta ise savaş ve terör tehdidi karşısında güvenlik bürokrasisinin elindeki en önemli araçlardan bir tanesi olan istihbaratın rolü ve istihbaratın dönüşümünü incelemeyi amaçlamıştır. Kitapta kamu güvenliği kavramı, her ne kadar savaş, terör ve istihbarat ekseninde incelenmişse de, 21. yüzyılda kamu güvenliğinin kapsamı oldukça genişlemiştir. Bu itibarla iklim değişikliği, internete olan bağımlılığın artması ve günümüzde sosyal bilimler alanındaki neredeyse her çalışmanın konusu olan Covid-19 pandemisi gibi unsurlar da kamu güvenliğini tehdit edici yönüyle çalışmaya dahil edilmiştir.

Kitap, sözü edilen kavramlarla ilgili mümkün olduğunca birinci el kaynaklara atıfta bulunularak hazırlanmıştır. Hem lisans, hem de lisansüstü okuyucu kitlesi hedef alındığı için, ele alınan kavramların genel hatları ile açık ve anlaşılır bir biçimde sunulmasına özen gösterilmiştir. Kitabın yedinci

bölümünde yer alan örnek vaka incelemeleri, bahsi geçen savaş türlerinin daha iyi anlaşılabilmesi amacıyla hazırlanmıştır. Bunun yanı sıra kitabın sonunda yer alan kaynakça kısmının, konu ile alakalı daha ayrıntılı okuma yapmak isteyenler için bir rehber görevi görmesi amaçlanmıştır.

Elinizdeki eserin yeni nesil güvenlik politikaları kapsamında faydalı olmasını temenni ederken, çalışma konusunda beni teşvik eden Doç. Dr. Cenay Babaoğlu'na, farklı bakış açıları geliştirme noktasındaki ufuk açıcı sohbetleriyle Doç. Dr. Oğuzhan Erdoğan'a, güvenlik politikaları alanındaki eserleriyle ve çalışmalarıyla kamu yönetimi camiasına yeni rotalar kazandıran Doç. Dr. Tekin Avaner'e ve son olarak her zaman desteğini hissettiğim değerli devlet büyüğümüz Dr. Akın Zaimoğlu'na hassaten teşekkür ediyorum. Bu kitabın ortaya çıkmasında zerre katkısı olan tüm meslektaşlarıma ve öğrencilerime de ayrıca şükranlarımı sunuyorum. Ümit ederim ki bu kitap hem öğrencilere hem konu ile ilgilenen araştırmacılara yeni kapılar açacaktır. Faydalı olması temennileriyle...

Hasan Alpay KARASOY

Konya, Ekim 2021





## İÇİNDEKİLER

Önsöz .....	v
İÇİNDEKİLER .....	ix

### BİRİNCİ BÖLÜM

#### YENİ NESİL SAVAŞ VE KAMU GÜVENLİĞİ POLİTİKALARI

Giriş .....	3
1. Savaşın Değişen Doğasını Açıklamada Yeni Bir Kavram: Yeni Nesil Savaş .....	6
1.1. Eskiden Yeniye Savaşın Değişen Doğası .....	6
1.2. Yeni Nesil Savaş ve İlgili Kavramlar .....	10
1.2.1. Yeni Nesil Savaş Ortamı .....	11
1.2.2. Yeni Nesil Savaşın Sosyal, Siyasi ve Askeri Özellikleri .....	12
1.2.3. Hibrit Savaş .....	13
1.2.4. Asimetrik Savaş .....	14
1.2.5. Vekâlet Savaşı .....	15
2. Yeni Nesil Savaş Ortamında Kamu Güvenliğine Yönelik Tehditler ve Kamu Güvenliği Politikaları .....	17
2.1. Yeni Nesil Savaş Ortamında Kamu Güvenliğine Yönelik Tehditler .....	17
2.1.1. İklim Değişikliğinin Kamu Güvenliğine Etkisi .....	17
2.1.2. Salgın Hastalıkların Kamu Güvenliğine Etkisi .....	18
2.1.3. Göçün Kamu Güvenliğine Etkisi .....	19
2.1.4. Sosyal Medyanın Kamu Güvenliğine Etkisi .....	20
2.1.5. Genişleyen Siber Alanın Kamu Güvenliğine Etkisi .....	21
2.2. Kamu Güvenliği Politikasındaki Değişimin Dinamikleri .....	24
3. Yeni Nesil Savaş Ortamında Kamu Güvenliğini Sağlamaya Dönük Bazı Uygulamalar .....	26
3.1. Uluslararası İş Birliğini Geliştirmek .....	26
3.2. Kritik Altyapıların Güvenliğini Arttırmak .....	27

3.3. Yeni Teknolojilerden Yararlanmak .....	28
3.4. Tüm Tehditlere Karşı Hazırlıklı Olmak .....	28
Sonuç ve Öneriler .....	29

## İKİNCİ BÖLÜM

### SAVAŞIN 21. YÜZYILDAKİ YENİ YÜZÜ: HİBRİT SAVAŞ

Giriş .....	37
1. Hibrit Savaşı Anlamak .....	39
1.1. Savaş Öncesi Tehditlerin Değişen Doğası: Hibrit Tehdit Kavramı...39	
1.2. Hibrit Savaşın Tanımı ve Özellikleri .....	41
1.3. Hibrit Savaş Aktörünün Kullanabileceği Eylem ve Araçlar.....	45
1.4. Hibrit Tehdit ve Hibrit Savaşla Mücadele Yolları.....	48
2. Hibrit Savaşın Bir Aktörü Olarak Rusya'nın Hibrit Savaş Stratejilerine Genel Bir Bakış .....	51
3. Hibrit Savaşın Geleceği .....	53
Sonuç .....	54

## ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

### DEVLET İLE DEVLET DIŞI AKTÖRÜN MÜCADELESİ: ASİMETRİK SAVAŞ

Giriş .....	61
1. Asimetrik Savaş: Dayandığı Tarihi Arka Plan ve İlgili Fikriyat .....	62
1.1. Asimetrik Savaş Kavramı .....	63
1.2. Asimetrik Savaşın Tarihi Arka Planı .....	67
1.3. Asimetrik Savaşa Atfedilebilecek Bazı Özellikler .....	68
1.4. Asimetrik Savaşın Dar ve Geniş Yorumu .....	70
1.5. Asimetrik Savaşta Devleti Sınırlandıran Unsurlar .....	71
2. Asimetrik Savaş Türleri .....	73
2.1. Terör .....	73
2.2. Gerilla Savaşı.....	75
2.3. İsyân.....	77
Sonuç .....	79

**DÖRDÜNCÜ BÖLÜM**  
**ASİL-VEKİL İLİŞKİSİNİN SAVAŞ ALANINA YANSIMASI:**  
**VEKÂLET SAVAŞI**

Giriş .....	83
1. Genel Bakış Açısıyla Vekâlet Savaşı.....	84
1.1. Vekâlet Savaşının Doğasını Anlamak .....	85
1.2. Tarihi Perspektiften Vekâlet Savaşı.....	89
1.3. Vekâlet Savaşının Aktörleri.....	91
1.4. Vekâlet Savaşını Anlamaya Yönelik Bazı Sorular ve Cevapları.....	91
1.5. Vekâlet Savaşının Tercih Edilme Nedenleri.....	93
1.6. Vekâlet Savaşının Riskleri.....	95
2. Vekâlet Savaşının Geleceği .....	98
Sonuç .....	101

**BEŞİNCİ BÖLÜM**  
**MODERN İSTİHBARAT**

Giriş .....	107
1. İstihbarata Genel Bir Bakış.....	108
1.1. İstihbaratın Tanımı ve Amacı .....	108
1.2. Veri, Bilgi ve İstihbarat İlişkisi .....	110
1.3. İstihbarat Çarkı .....	111
1.4. İstihbarat Modelleri .....	113
1.5. İstihbarat İlkeleri.....	114
1.6. İstihbarat Düzeyleri .....	115
1.7. İstihbarat Unsurları .....	116
1.8. İstihbarat ve Politika Yapıcılar Arasındaki İlişki .....	117
2. Modern İstihbarat Kapsamında Bazı İstihbarat Türleri .....	118
2.1. Askeri İstihbarat.....	118
2.2. Ekonomik İstihbarat.....	120
2.3. Siber Tehdit İstihbaratı .....	121
2.3.1. Tehdit İstihbaratı.....	122
2.3.2. Siber İstihbarat .....	123
2.4. Diğer İstihbarat Türleri.....	125

3. İstihbarat Kaynakları.....	126
3.1. İnsan Kaynaklı İstihbarat Toplama.....	126
3.2. Teknik İstihbarat Toplama.....	128
3.2.1. Fotoğraf veya Görüntü İstihbaratı .....	128
3.2.2. Sinyal İstihbaratı.....	129
3.2.3. Ölçüm ve İz İstihbaratı .....	131
Sonuç .....	132

## ALTINCI BÖLÜM

### TERÖRLE MÜCADELEDE İSTİHBARATIN ÖNEMİ

Giriş .....	137
1. Terör: Üzerinde Uzlaşma Olmayan Bir Kavramın İncelenmesi.....	138
1.1. Tarihi Perspektiften Terör.....	138
1.2. Terörün Tanımlanması.....	139
1.3. Terörün Nedenleri.....	142
1.4. Terörün Türleri .....	144
1.5. Terörün Özellikleri .....	144
1.6. Teknolojik Gelişmelerin Teröre Etkisi .....	147
1.7. Yeni Nesil Savaş Kapsamında Terör .....	148
2. Terörle Mücadele ve İstihbarat .....	151
2.1. Terörle Mücadeleyi Anlamak .....	151
2.2. İstihbaratın Terörle Mücadeledeki Yeri.....	155
Sonuç .....	158

## YEDİNCİ BÖLÜM

### ÖRNEK VAKA İNCELEMELERİ

Hibrit Savaş Örnek Vaka İncelemesi.....	162
Asimetrik Savaş Örnek Vaka İncelemesi .....	165
Vekâlet Savaşı Örnek Vaka İncelemesi.....	169
<b>Kaynakça</b> .....	173